

Απόφαση 89407/Γ2/2008
Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ιταλικής Γλώσσας
στην Α', Β' και Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του εδαφ. δ της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167, Α', 23.9.1985), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 7 του ν. 2525/1997 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188 Α' 23.9.1997).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του π.δ. 63/2005 (Α' 98).
3. Την εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όπως αυτή διατυπώθηκε στην υπ' αριθμ. 14/2008 πράξη του Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αποφασίζουμε: Καθορίζουμε το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία Ιταλικής Γλώσσας στην Α', Β' και Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου ως εξής:

Ι. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΕΡΟΣ Α'

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

1. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

2. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
2. ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
 - 2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ
 - 2.2 ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ
 - 2.3 (ΚΟΙΝΩΝΙΟ)ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ
 - 2.4 (ΔΙΑ)ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ
3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ
 - 3.1 ΠΡΟΣΛΗΠΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
 - 3.2 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ
4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
 - 4.1 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
 - 4.2 ΓΛΩΣΣΙΚΟΝΟΗΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ
 - 4.3 ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ
 - 4.4 ΧΡΗΣΗ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
 - 4.5 ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
 - 2.1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
 - 2.2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
 - 2.3 ΠΡΟΣΚΤΗΣΗ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ
 - 2.4 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
 - 2.5 ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
 - 2.6 ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

1. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Οι συνεχείς κοινωνικές αλλαγές, η ελεύθερη διακίνηση

πολιτών και ιδεών, η αναγκαιότητα για αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των λαών, καθώς επίσης και η απαίτηση για αμεσότερη πρόσβαση στην πληροφόρηση, μέσα σε μία πολύγλωσση και πολυπολιτισμική Ενωμένη Ευρώπη, προσδίδουν σημαντική θέση στη διδασκαλία/εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών, άποψη που ενισχύεται και υποστηρίζεται από την εκπαιδευτική πολιτική της Ενωμένης Ευρώπης. Η εκμάθηση των γλωσσών αποβλέπει επιπλέον στην προώθηση της επικοινωνίας, τον σεβασμό της γλώσσας και του πολιτισμού των διάφορων λαών και, τέλος, τη δυνατότητα συναλλαγών μέσα στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά με στόχο κοινωνικά, οικονομικά και εκπαιδευτικά αγαθά και επιτεύγματα. Επιπλέον, ο χαρακτηρισμός της Ελληνικής ως μιας από τις λιγότερο Ομιλούμενες και λιγότερο διδασκόμενες Γλώσσες καθιστά ακόμη πιο επιτακτική τη διδασκαλία/εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών. Έτσι, το μάθημα της Ξένης Γλώσσας αποκτά σημαντική θέση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην κοινωνική ένταξη και μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση των νέων της χώρας. Τέλος, η κοινή πεποίθηση ότι για την ειρηνική συνύπαρξη των λαών προϋπόθεση είναι η αλληλοκατανόηση και ο αλληλοσεβασμός, έννοιες βασικές του μαθήματος της Ξένης Γλώσσας, καθιστά απαραίτητη τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών.

2. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός της εκμάθησης των Ξένων Γλωσσών στο Λύκειο εμπίπτει στους γενικούς σκοπούς, έτσι όπως αυτοί ορίζονται για τη συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης (ν. 2525/1997). Κατά συνέπεια, η διδασκαλία τους ανταποκρίνεται σε μορφωτικούς και παιδαγωγικούς στόχους και στις αρχές που διέπουν την αποστολή του σχολείου του 21ου αιώνα: παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου, ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών, προσφορά στους μαθητές των απαραίτητων γνώσεων και εφοδίων για τη συνέχιση των σπουδών τους, καλλιέργεια δεξιοτήτων που θα τους διευκολύνουν προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

Επιπλέον, η εκμάθηση της Ιταλικής Γλώσσας και η χρήση αυτής με άτομα από την Ιταλία αλλά και με ιταλόφωνους άλλης εθνικότητας, θα διευκολύνει τους μαθητές να αντιλαμβάνονται και να αποδέχονται τον λόγο και τον πολιτισμό άλλων λαών.

Με το μάθημα της Ιταλικής Γλώσσας, όπως με όλα τα μαθήματα, επιδιώκεται η γενική παιδεία, η κοινωνικοποίηση των μαθητών, η ολόπλευρη καλλιέργεια της προσωπικότητάς τους, με στόχο τη διαμόρφωση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών, οι οποίοι να σέβονται τις αξίες του Ανθρωπισμού και της Δημοκρατίας.

Συγκεκριμένα, πρέπει να συμβάλλει

- στην ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου: της νοημοσύνης, της ευαισθησίας, της αισθητικής αντίληψης, της υπευθυνότητας και των πνευματικών αξιών του,
- στην εξοικείωση με τον επιστημονικό τρόπο σκέψης και συλλογισμού, ώστε να είναι ικανοί οι μαθητές να συγκεντρώνουν, να επεξεργάζονται και να αξιοποιούν πληροφορίες μέσα από ορθολογικές και εμπειρικές διαδικασίες,
- στην παροχή κινήτρων για επιζήτηση νέων αντικειμένων γνώσης και την επίτευξη αυτόνομης μάθησης,

- στην απελευθέρωση της προσωπικότητας των μαθητών μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων και ικανοτήτων ώστε να ανακαλύψουν τις κλίσεις και τα ταλέντα τους και να τα αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο,
- στη διαμόρφωση της δικής τους γνώμης και στην ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης προκειμένου να καταστούν άτομα ικανά να επιλύουν τα προβλήματά τους, να παίρνουν αποφάσεις και να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους,
- στην καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης, αλλά και της αυτογνωσίας και της αυτοαξιολόγησης, ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζουν τα όρια και τις δυνατότητές τους, να προετοιμάζουν την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνική-οικονομική ζωή, να μπορούν, τέλος, να ανταποκριθούν στις βασικές απαιτήσεις του εκπαιδευτικού και μελλοντικού κοινωνικού-επαγγελματικού τους χώρου,
- στην απόκτηση των απαραίτητων ικανοτήτων ώστε να μπορέσουν αργότερα να προχωρήσουν σε υψηλότερο επίπεδο ή σε περισσότερο ειδικό χώρο στην Ιταλική γλώσσα, ή να μάθουν άλλες γλώσσες με αποδοτικότερο τρόπο.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Με το μάθημα της Ιταλικής Γλώσσας ο καθηγητής βοηθά τον μαθητή να αποκτήσει Γενικές γνώσεις και να αναπτύξει την Οντολογική του γνώση, καθώς επίσης να αναπτύξει τις κατάλληλες Πρακτικές δεξιότητες και να καλλιεργήσει την Ικανότητα μάθησης.

Γενικές γνώσεις (conoscenze generali)

Πρέπει, με το μάθημα της Ιταλικής Γλώσσας, να προσφέρεται στον μαθητή η δυνατότητα πρόσβασης σε κάθε μορφή γνώσης ή πληροφόρησης γύρω από πρόσωπα, αντικείμενα, γεγονότα, χώρους, θεσμούς και οργανισμούς, καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό τα σημαντικότερα γεωγραφικά, δημογραφικά, οικονομικά και πολιτικά στοιχεία και δεδομένα της ιταλικής πραγματικότητας αλλά και της διεθνούς.

Οντολογική γνώση (sapere essere)

Πρέπει ο καθηγητής να συμβάλλει ώστε ο μαθητής να αναπτύξει την ικανότητα

– να αντιλαμβάνεται διαφορετικές θέσεις και στάσεις (χωρίς δογματική αντιμετώπιση),

– να σχετικοποιεί την προσωπική του άποψη και το προσωπικό του σύστημα πολιτιστικών αξιών,

– να αποδέχεται την εγκυρότητα και άλλων τρόπων οργάνωσης ιδεών και αξιών και

– να είναι ανοικτός σε νέες εμπειρίες και με ενδιαφέρον για άλλες ιδέες και αξίες.

Όλα τα παραπάνω θα βοηθήσουν τον μαθητή να αποκτήσει διαπολιτισμική συνείδηση.

Πρακτικές δεξιότητες (sapere fare)

Πρέπει ο μαθητής να αποκτήσει γνώσεις που θα του επιτρέψουν να αναπτύξει πρακτικές δεξιότητες στο επίπεδο της καθημερινής ζωής και της κοινωνικής πρακτικής. Οι δεξιότητες αυτές θα του επιτρέψουν να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις δυσκολίες που ενδέχεται να ανακύψουν κατά την παραμονή του σε ξένη χώρα.

Ικανότητα μάθησης (sapere apprendere)

Επειδή η γνώση είναι ποικιλόμορφη και μεταβάλλεται συνεχώς, πρέπει η διδασκαλία της γλώσσας να αποβλέπει στην ανάπτυξη της ικανότητας απόκτησης των γνώσεων. Πρέπει συνεπώς ο καθηγητής να βοηθήσει τον μαθητή να αναπτύξει την ικανότητά του να μαθαίνει και, ειδικότερα, να αποκτήσει

– ενσυνείδητη γνώση της λειτουργίας της γλώσσας και της επικοινωνίας:

Στο Λύκειο, με την επεξεργασία συνθετότερων λεκτι-

κών πράξεων, το μάθημα της Ιταλικής Γλώσσας αποβλέπει

- στη βελτίωση των γνώσεων του μαθητή σχετικά με τις ιδιότητες και τις χαρακτηριστικές δομές της γλώσσας (τόσο της Μητρικής όσο και της Ιταλικής)

- στην ανάπτυξη ικανοτήτων που να του επιτρέπουν να συνεχίσει να μαθαίνει τη γλώσσα και εκτός σχολικού χώρου,

– ικανότητα διερεύνησης/ανακάλυψης:

Πρέπει ο μαθητής να είναι σε θέση να μαθαίνει με αποτελεσματικό τρόπο, μέσα από

- την ενεργοποίηση διάφορων ικανοτήτων (παρτήρηση, ερμηνεία, επαγωγή, απομνημόνευση),

- την ανάπτυξη μεθοδολογικών και ερευνητικών ικανοτήτων για να μπορεί να συλλέγει και να επεξεργάζεται στοιχεία και πληροφορίες από γραπτές ή προφορικές πηγές,

- τη χρήση των νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο, πολυμέσα ή άλλες βάσεις δεδομένων πληροφορικής) με στόχο την πρόσληψη και ανταλλαγή πληροφοριών.

Η ικανότητα αυτή αποσκοπεί στην ανάπτυξη των αντιληπτικών, αναλυτικών και διερευνητικών δεξιοτήτων (attitudini percettive, analitiche, euristiche).

2. ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στο Πρόγραμμα Σπουδών της Ιταλικής Γλώσσας για το Γενικό Λύκειο ορίζεται ως βασικός διδακτικός στόχος η διεύρυνση της ικανότητας επικοινωνίας (capacità di comunicazione). Με τον ευρύ όρο ικανότητα επικοινωνίας εννοείται η δυνατότητα του μαθητή να ανταποκρίνεται σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας, προβλέψιμες ή απρόβλεπτες, χρησιμοποιώντας γλωσσικές, παραγλωσσικές ή και εξωγλωσσικές επιλογές, οι οποίες προϋποθέτουν ποικιλία

- στα είδη περιβάλλοντος χρήσης

- στους τρόπους επικοινωνίας

- στους ρόλους.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, ο μαθητής θα πρέπει να ασκηθεί, προκειμένου να μπορέσει σταδιακά:

– να εμπεδώσει και να επεκτείνει τις γλωσσικές του γνώσεις (εμπλουτισμός λεξιλογίου, γλωσσικές εκφράσεις, γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα), έτσι ώστε η εκφορά του λόγου του να έχει νόημα και επικοινωνιακή αξία,

– να αναπτύξει κοινωνιογλωσσική ικανότητα (τήρηση κοινωνικών κανόνων κατά την επικοινωνία, ανάλογα με το εκάστοτε φυσικό και κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο),

– να παράγει συνεχή και συνθετικό προφορικό και γραπτό λόγο,

– να χρησιμοποιεί στρατηγικές επικοινωνίας (λεκτικές και μη λεκτικές αντιδράσεις) ως αντισταθμιστικά μέσα για τη διατήρηση της επικοινωνίας,

– να ευαισθητοποιηθεί στην αποδοχή της αντίληψης του Άλλου και στην αλληλοκατανόηση,

– να διευρύνει τις γνώσεις του σε θέματα, τα οποία άπτονται άλλων γνωστικών αντικειμένων (interdisciplinarietà),

– να καλλιεργήσει την κριτική σκέψη,

– να αναπτύξει το αίσθημα της αυτοπεποίθησης που θα τον βοηθήσει να θέτει και να επιτυγχάνει στόχους και θα τον οδηγήσει σταδιακά στην αυτονομία του,

– να αποβλέπει στην απόκτηση δεξιοτήτων διεπίδρασης/διάδρασης (abilità interattiva)...

Συγκεκριμένα, για να είναι σε θέση ο μαθητής να επικοινωνεί (attitudine comunicativa) πρέπει να αναπτύξει:

- την επικοινωνιακή ικανότητα (competenza comunicativa)

- τη γλωσσολογική και κοινωνιογλωσσολογική ικανότητα (competenza linguistica/sociolinguistica)

- την κοινωνιοπραγματολογική ικανότητα (competenza sociopragmatica) και
- τη διαπολιτισμική συνείδηση (consapevolezza interculturale).

2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (COMPETENZA COMUNICATIVA)

Πρωταρχικό στόχο της διδασκαλίας/εκμάθησης της Ιταλικής γλώσσας στο Λύκειο αποτελεί η διεύρυνση της επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών ώστε να τους παρέχεται η δυνατότητα να λειτουργούν σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας, από την αντιμετώπιση απλών πρακτικών και καθημερινών επικοινωνιακών προβλημάτων (κοινωνικοπολιτισμικές γνώσεις) μέχρι, ενδεχομένως, την κοινωνική προσχώρηση του ατόμου σε μία νέα γλωσσική κοινότητα. Επιδιώκεται επίσης η κατά το δυνατόν ανάπτυξη της δυνατότητας των μαθητών να παράγουν λόγο τεκμηριωμένο και σύνθετο κατά την επικοινωνία τους με τους φυσικούς ομιλητές της Ιταλικής Γλώσσας, αλλά και με άτομα άλλων εθνικοτήτων, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα αυτή ως κοινό κώδικα επικοινωνίας.

Πρέπει επομένως, μέσα από τη διδασκαλία της Ιταλικής Γλώσσας, οι μαθητές να αναπτύξουν στρατηγικές επικοινωνίας προκειμένου να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες λεκτικές πράξεις σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας. Η χρήση των στρατηγικών επικοινωνίας αποβλέπει στην επιτυχήστερη επικοινωνία και στον έλεγχο της επικοινωνιακής συμπεριφοράς, ακόμη και με περιορισμένες γλωσσικές ικανότητες.

Για την επίτευξη επικοινωνίας, ο μαθητής επιστρατεύει τις γενικές ικανότητες που προαναφέρθηκαν στους γενικούς διδακτικούς στόχους, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη γλωσσολογικής, κοινωνιογλωσσικής και πραγματολογικής ικανότητας.

2.2 ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (COMPETENZA LINGUISTICA/SOCIOLINGUISTICA)

Η γλωσσολογική ικανότητα του μαθητή διακρίνεται στη Φωνολογική, τη Λεξικολογική και τη Μορφοσυντακτική ικανότητα που πρέπει να αποκτήσει.

• Φωνολογική ικανότητα

Ο μαθητής πρέπει να διευρύνει την ικανότητα διάκρισης (discriminazione auditiva) και παραγωγής νέων ήχων (articolazione) και προσδιακών σχημάτων, την οποία έχει κατακτήσει στο Γυμνάσιο, και συγκεκριμένα

- να αντιλαμβάνεται και να αναπαράγει φωνητικά τη γλώσσα τόσο σε επίπεδο τεμαχιακό (συλλαβική δομή, τονισμός των λέξεων, τόνος, αφομοίωση, παράταση...) όσο και υπερτεμαχιακό (προσώδια, ρυθμός, λειτουργικός τονισμός: tonia ascendente/discendente/sospensiva)
- να αναπτύξει την ικανότητα πρόσληψης και παραγωγής των ξένων ήχων με πιθανή εφαρμογή τους στην εκμάθηση μιας άλλης ξένης γλώσσας.

• Λεξικολογική ικανότητα

Στο Λύκειο ο μαθητής, βασιζόμενος συχνά στο ήδη γνωστό από το Γυμνάσιο λεξιλόγιο (lessico passivo/attivo), πρέπει να είναι σε θέση

- να αναγνωρίζει τις διαδικασίες παραγωγής λέξεων (derivazione, affissazione)
- να τις χρησιμοποιεί κατά την εκφορά λόγου.

• Μορφοσυντακτική ικανότητα

Πρόκειται για τη γνώση των μορφοσυντακτικών μορφών της γλώσσας και για την ικανότητα του μαθητή να τις χρησιμοποιεί. Στο Λύκειο, με την επεξεργασία συνθετότερων λεκτικών πράξεων, το μάθημα της Ιταλικής Γλώσσας μπορεί να βοηθήσει τον μαθητή να εμβαθύνει στις συντακτικές και μορφολογικές δομές που διδάχτηκε στο Γυμνάσιο και τις οποίες καλείται

- να ταξινομήσει

– να οργανώσει και

– να επεκτείνει σε νέες θεματικές περιοχές.

Για την απόκτηση της κοινωνιογλωσσολογικής ικανότητας πρέπει ο μαθητής να είναι σε θέση να διακρίνει τα είδη λόγου, το ύφος και το επίπεδο του λόγου, διάφορους δείκτες κοινωνικών σχέσεων και ιδιοματισμούς και, τέλος, διαλέκτους και ιδιολέκτους.

• Είδη λόγου

Πρέπει να ευαισθητοποιηθεί ο μαθητής στις ιδιαίτερες γλωσσολογικές μορφές που διακρίνουν τους τρόπους έκφρασης, τον προφορικό από τον γραπτό λόγο. Να μάθει δηλαδή ότι

- η ικανότητα προφορικής επικοινωνίας δεν εξαντλείται στην απλή εφαρμογή γραμματικών κανόνων και ότι συχνά χρειάζεται να προστρέξει σε επαναλήψεις, ανορθόδοξη σύνταξη (ne ho visti tanti, di film), ελλειπτικές φράσεις, διακοπές, παύσεις, δισταγμούς:
- αντίθετα, ο γραπτός λόγος είναι αυστηρότερα δομημένος και απαιτεί καλύτερη οργάνωση.

Ασφαλώς, τα δύο αυτά είδη της γλώσσας, ο προφορικός και ο γραπτός λόγος, είναι αδιαχώριστα και συμπληρωματικά. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να μάθει ο μαθητής να περνά από το ένα είδος στο άλλο. Επιδιώκεται ο προφορικός λόγος να έχει τη μορφή διαλόγου και να είναι στενά συνδεδεμένος με την επικοινωνιακή κατάσταση.

Η παραγωγή γραπτού λόγου προωθεί την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας επειδή βοηθά τον μαθητή να σχεδιάζει και σταδιακά να πραγματώνει την ξένη γλώσσα. Επειδή κάτι τέτοιο συχνά βιώνεται από τους μαθητές ως δύσκολο έργο, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα, προκειμένου η συγκεκριμένη δεξιότητα να βρει τη θέση που της αρμόζει στη μαθησιακή διαδικασία. Ένα κίνητρο είναι η αυθεντικότητα και η χρησιμότητα των προς ανάπτυξη θεμάτων (π.χ. αλληλογραφία, συμπλήρωση πληροφωρικού υλικού, κ.ο.κ.). Παράλληλα, και σύμφωνα πάντα με το επίπεδο γνώσεων των μαθητών στην Ιταλική Γλώσσα, μπορεί να ζητηθεί από τον μαθητή ελεύθερη δημιουργική παραγωγή, όπου θα εκφράζει προσωπικές του απόψεις. Ο μαθητής δεν καλείται να παράγει μια έκθεση ιδεών, αλλά να συνθέσει ένα ολοκληρωμένο κείμενο, λειτουργικό μέσα σε καθορισμένο γλωσσικό πλαίσιο.

• Επίπεδο και ύφος λόγου

Στο Λύκειο, οι μαθητές πρέπει να μάθουν να επιλέγουν, για την πραγμάτωση μιας γλωσσικής πράξης, το κατάλληλο επίπεδο και ύφος λόγου (registro linguistico), έτσι όπως αυτά προσδιορίζονται από την επικοινωνιακή κατάσταση (italiano standard, colloquiale, popolare...). Να μάθει δηλαδή ότι εκφραζόμαστε με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με τους συνομιλητές και το πλαίσιο συνομιλίας και ότι πρέπει να προσαρμόζουμε τον λόγο μας στην επικοινωνιακή περίπτωση, ανατρέχοντας σε συγκεκριμένες γλωσσικές εκφράσεις, ανάλογες του επιπέδου και του ύφους του λόγου.

• Δείκτες κοινωνικών σχέσεων

Δεδομένου ότι οι κοινωνικές σχέσεις διαφέρουν συχνά από τη μία γλώσσα-πολιτισμό στην άλλη (εξαρτώνται από παράγοντες όπως είναι η θέση των συνομιλητών, οι σχέσεις τους, το επίπεδο και το ύφος του λόγου, κοκ.), πρέπει ο καθηγητής να διδάξει στον μαθητή πώς να επιλέγει και να χρησιμοποιεί

- εκφράσεις για να χαιρετήσει, να παρουσιαστεί σε διάφορες εκδηλώσεις (επίσημες, τυπικές, άτυπες) και με διαφορετικό ύφος (φιλικό, επιθετικό...)
- συμβατικές εκφράσεις, για να ζητήσει τον λόγο (Se mi è permesso..., A questo proposito, vorrei precisare...)
- εκφράσεις που προσιδιάζουν στους κανόνες ευγένειας (Scusi/scusate, potrebbe/potreste..., Mi dispiace/sono spiacente..., La/vi prego..., La/vi ringrazio...)

• Εκφράσεις λαϊκής σοφίας (Ιδιοματισμοί)

Πρέπει ο μαθητής να εξοικειωθεί με στερεότυπες και ιδιωματικές εκφράσεις, παροιμίες, γνωμικά, τα οποία αποδίδουν στάσεις ζωής, θέσεις, παραδεκτές συμπεριφορές, αξίες και νοοτροπίες, καθώς επίσης να αναγνωρίζει εκφράσεις και γλωσσικούς τύπους που χρησιμοποιούνται σε διαφημιστικά κείμενα.

- Διάλεκτοι, ιδιόλεκτοι

Πρέπει ο μαθητής να είναι σε θέση να αναγνωρίζει τα γλωσσολογικά (αμιγώς φωνητικά/φωνολογικά, λεξικολογικά, μορφοσυντακτικά) στοιχεία από τα παραγλωσσικά (γλώσσα του σώματος), τα οποία προσδιορίζουν την εθνική ή τοπική προέλευση, την κοινωνική και επαγγελματική τάξη των συνομιλητών, την ηλικία τους (π.χ. η γλώσσα των νέων)...

2.3 ΚΟΙΝΩΝΙΟΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (COMPETENZA SOCIOPRAGMATICA)

Εξάλλου, προκειμένου η επικοινωνία να είναι άμεση και αποτελεσματική, πρέπει ο μαθητής να αποκτήσει ικανότητα λόγου και λειτουργική ικανότητα, σε συνδυασμό πάντα με την παραπάνω κοινωνιογλωσσολογική ικανότητά του, να συσχετιστεί δηλαδή με τον συνομιλητή του και με το πολιτισμικό πλαίσιο.

- Ικανότητα λόγου

Πρέπει να είναι σε θέση ο μαθητής να δομεί και να ελέγχει τον λόγο του, λαμβάνοντας υπόψη:

- τη χρονική διασύνδεση των γεγονότων,
- τη σχέση αίτιου/αιτιατού,
- τη διαχείριση και διάταξη του λόγου με κριτήρια λογικής οργάνωσης (συνοχή και συνεκτικότητα),
- την ακρίβεια και τη σαφήνεια, δηλαδή να χρησιμοποιεί τον λόγο με ευκρίνεια στο πλαίσιο της εκάστοτε επικοινωνιακής περίπτωσης.

- Λειτουργική ικανότητα

Ο μαθητής πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνει τον λειτουργικό χαρακτήρα των διάφορων εκφράσεων που μπορεί να χρησιμοποιήσει προκειμένου να συμμετάσχει σε μία διεπιδραστική ανταλλαγή μηνυμάτων (abilità interattiva/dialogica).

2.4 (ΔΙΑ)ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Μέσα από τη διδασκαλία της γλώσσας, πρέπει να παρέχεται στον μαθητή η δυνατότητα προσέγγισης των πολιτιστικών στοιχείων, καθώς επίσης και η δυνατότητα να γνωρίσει την κοινωνία και τον πολιτισμό των κοινοτήτων που μιλούν την Ιταλική γλώσσα, τόσο τη standard όσο και την ποικιλία italiano fuori d'Italia (αυτή χρησιμοποιείται σε χώρες όπου είναι εγκατεστημένο το ιταλικό στοιχείο, λ.χ. στην Ελβετία). Εξάλλου, με τον τρόπο αυτόν, δίδεται στον μαθητή η ευκαιρία να αναγνωρίσει τα όποια διακριτικά χαρακτηριστικά τους, με στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων. Η προσέγγιση αυτή βοηθά τον μαθητή να γνωρίσει, να κατανοήσει και να συνειδητοποιήσει τις σχέσεις (διακριτές ομοιότητες και διαφορές) μεταξύ του κόσμου από τον οποίο ο ίδιος προέρχεται, και του ιταλικού/ιταλόφωνου κόσμου. Η καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνειδησης αφυπνίζει και διευκολύνει την κατανόηση για τη διαφορετικότητα των Ξένων Γλωσσών και πολιτισμικών κοινοτήτων και παρακινεί σε συλλογισμούς σχετικά με ατομικούς κανόνες και συνήθειες ζωής, επιτρέποντας κατ'αυτόν τον τρόπο την εγκατάσταση σχέσης μεταξύ του αρχικού/μητρικού και του νέου/ξένου πολιτιστικού συστήματος. Απώτερος στόχος είναι, να μπορεί ο μαθητής να καλλιεργεί επαφές με άτομα άλλων πολιτισμών, αμβλύνοντας, κατά περίπτωση, τις συνέπειες μιας κακής συνείδησης ή παρεξήγησης λόγω πολιτιστικών διενέξεων και διαφορών (ανάπτυξη της ανεκτικότητας).

3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΠΙ-

ΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Η απόκτηση της επικοινωνιακής ικανότητας προϋποθέτει την ανάπτυξη:

1. των προσληπτικών δεξιοτήτων (abilità linguistiche ricettive), δηλαδή πρόσληψη πληροφοριών, ακουστική, οπτικο-ακουστική και αναγνωστική κατανόηση και
2. των παραγωγικών δεξιοτήτων (abilità linguistiche produttive), δηλαδή μετάδοση προφορικών ή/και γραπτών πληροφοριών.

Ο διαχωρισμός μεταξύ προφορικής και γραπτής επικοινωνίας κρίνεται χρήσιμος, προκειμένου να διευκολύνεται η διδακτική και μαθησιακή διαδικασία καθώς και η αξιολόγηση, μολονότι στην πράξη συναντούμε σχεδόν πάντα μικτές μορφές επικοινωνίας, οι οποίες απαιτούν τόσο κατανόηση όσο και παραγωγή λόγου (διάλογος, ανταλλαγή πληροφοριών με έναν ή περισσότερους συνομιλητές). Η πρόσληψη και η μεταβίβαση πληροφοριών βρίσκονται συχνά σε στενή σχέση μεταξύ τους και εμφανίζονται πολλές φορές ταυτόχρονα τόσο στις πραγματικές, καθημερινές καταστάσεις όσο και στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας. Για παράδειγμα, υπάρχουν δραστηριότητες κατά τις οποίες ο μαθητής καλείται να αναπτύξει τις αναλυτικές και συνθετικές ικανότητές του (stesura di appunti, riassunto). Η διδακτική όμως προσέγγιση, καθώς και η εξάσκηση των μαθητών, γίνεται με διαφορετικές τεχνικές.

3.1 ΠΡΟΣΛΗΠΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (ABILITÀ LINGUISTICHE RICETTIVE)

Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου

Ο μαθητής πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί μηνύματα που εκφέρονται σε προφορικό λόγο, κατά πρότυπο αυθεντικό, όπως διαλόγους μεταξύ δύο ή και περισσότερων προσώπων, ανακοινώσεις, τηλεφωνικές συνομιλίες, τηλεφωνικά μηνύματα, ραδιοτηλεοπτικά μηνύματα, σύντομα δελτία ειδήσεων, δελτία καιρού, συνεντεύξεις, σύντομα σχόλια... Πρέπει επίσης να μπορεί να κατανοεί γραπτό λόγο, όπως ανακοινώσεις, διαφημιστικές αφίσες, φυλλάδια, εφημερίδες, περιοδικά, λογοτεχνικά κείμενα, μικρές αγγελίες, χάρτες, οδηγούς πόλεων, επιστολές, τιμοκαταλόγους εστιατορίων, μαγειρικές συνταγές...

Οι δεξιότητες πρόσληψης, στοιχειώδεις δεξιότητες της επικοινωνιακής ικανότητας, αποτελούν προϋπόθεση για ομιλία/γραφφή, και συνεπώς για την εκμάθηση της γλώσσας.

Ο μαθητής του Γενικού Λυκείου πρέπει να είναι σε θέση

- να κατανοεί το γενικό νόημα ενός αυθεντικού προφορικού λόγου (συζήτηση δύο ή περισσότερων ατόμων, ανακοινώσεις, διαλέξεις, αφηγήσεις, τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, ηχογραφημένα μηνύματα, τραγούδια, κλπ.) ή ενός εντύπου/κειμένου (άρθρα, συνεντεύξεις, επιστολές, φυλλάδια, οδηγίες χρήσης, διαφημιστικά κείμενα, κλπ.), ακόμη και όταν υπάρχουν άγνωστα γλωσσικά στοιχεία ή δεν γνωρίζει επαρκώς το θέμα, εστιάζοντας στα κυριότερα σημεία/πληροφορίες ή/και αποκωδικοποιώντας επιλεκτικά τις λέξεις/έννοιες-κλειδιά (comprensione globale),

- να κρατάει σημειώσεις -που θα του επιτρέψουν στη συνέχεια να παράγει το δικό του κείμενο- οργανώνοντας ή/και καταγράφοντας το σύνολο ή μέρος των πληροφοριών που του μεταδίδονται,
- να αποδελτιώνει, να αναλύει και να ερμηνεύει τα στοιχεία μιας δημοσκόπησης (tavole, grafici) ή ενός διαφημιστικού κειμένου,
- να αξιολογεί και να διακρίνει τις βασικές πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν ή τον αφορούν άμεσα και στη συνέχεια να επισημαίνει την κεντρική ιδέα, καθώς και τις επιμέρους ιδέες ενός προφορικού μηνύματος ή ενός εντύπου/κειμένου,

- να αναγνωρίζει αν οι πληροφορίες που του μεταδίδονται αποτελούν γεγονός ή προσωπική άποψη του ατόμου που τις μεταφέρει, είτε γραπτώς είτε προφορικά,
- να συνάγει από τα συμπραζόμενα τα κενά πληροφόρησης, τα οποία ενδεχομένως υπάρχουν στο κείμενο,
- να διακρίνει τις σχέσεις μεταξύ των συνομιλητών, το ύφος τους, τις προθέσεις τους, τα συναισθήματα (βασίζόμενος στην ερμηνεία των γλωσσικών, παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων),
- να παρακολουθεί τα στάδια μιας αφήγησης, βασίζόμενος σε συνδετικούς κρίκους, χρονικές αναφορές, κ.ο.κ.,
- να αξιολογεί, τέλος, τις σκέψεις και τα επιχειρήματα του/των συνομιλητή/τών του.

3.2 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (ABILITÀ LINGUISTICHE PRODUTTIVE)

Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου
 Κατά την εκμάθηση μιας Ξένης Γλώσσας, οι μαθητές συναντούν μεγαλύτερες δυσκολίες στις παραγωγικές δεξιότητες απ'ό,τι στις αντίστοιχες προσληπτικές. Συνεπώς, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ομιλία και γραφή, ώστε να είναι ο μαθητής σε θέση – να παράγει λόγο με σαφήνεια και ακρίβεια (proprietà), αποφεύγοντας πλατειασμούς και επαναλήψεις, – να δομεί και να οργανώνει τον λόγο του (schema), – να χρησιμοποιεί τους κατάλληλους συνδέσμους και εκφράσεις (congiunzioni, nessi logici) προκειμένου να παραθέσει τις ιδέες του και τα επιχειρήματά του και να παρουσιάσει λόγο τεκμηριωμένο με συνοχή και συνεκτικότητα (coerenza, coesione).

Συγκεκριμένα, για την παραγωγή συνεχούς και συνεκτικού προφορικού ή/και γραπτού λόγου, ο μαθητής του Λυκείου πρέπει:

- να παράγει προφορικό λόγο επιλέγοντας τις κατάλληλες γλωσσικές εκφράσεις ανάλογα με την επικοινωνιακή κατάσταση (συζήτηση φιλική, επαγγελματική, διήγηση ιστοριών και ανεκδότων, ανακοίνωση, μετάδοση πληροφορίας, κ.ά.)
- να χρησιμοποιεί γλωσσικές πράξεις, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, προκειμένου να αναπτύξει και να τεκμηριώσει τις προσωπικές απόψεις και ιδέες του και να εκφράσει τα συναισθήματά του (χαρά, λύπη, έκπληξη, επιδοκίμασία, αποδοκίμασία, φόβος, κτλ.)
- να περιγράφει και να σχολιάζει μια εικόνα, μια σκηνή, ένα γεγονός...
- να ζητά διευκρινίσεις, επανάληψη...
- να επιβεβαιώνει ότι κατανόησε την απάντηση
- να αναπτύσσει τις ιδέες του σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα
- να παίρνει θέση
- να (ανα)μεταδίδει πληροφορίες με άμεσο αλλά και έμμεσο τρόπο
- να χρησιμοποιεί τα γλωσσικά στοιχεία (λεξιλόγιο, μορφοσύνταξη) με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια, ώστε η εκφορά του λόγου να έχει συνοχή, συνεκτικότητα, νόημα (λογική ή χρονολογική σειρά)
- να σχεδιάζει και να οργανώνει τις προς μετάδοση πληροφορίες, συνθέτοντάς τις όταν προέρχονται από διαφορετικές πηγές
- να σχολιάζει, να διατυπώνει υποθέσεις, συμπεράσματα, αίτια και αποτελέσματα, κ.ο.κ.
- να χρησιμοποιεί ελλειπτικό λόγο, όπου χρειαστεί
- να συμπληρώνει διάφορα έντυπα (αιτήσεις, βιογραφικά σημειώματα, κάρτες επιβίβασης...)
- να συντάσσει επιστολές (φιλικές, τυπικές, υπηρεσιακές...), τηλεγραφήματα, μηνύματα
- τέλος, να παίρνει και να δίνει απλής μορφής συνεντεύξεις.

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Τα γλωσσικά στοιχεία που θα διδαχθεί ο μαθητής στο Γενικό Λύκειο στοχεύουν να καλύψουν τις επικοινωνιακές του ανάγκες σε διάφορες κοινωνικές περιστάσεις. Συνεπώς, η παρουσίαση των γλωσσικών στοιχείων πρέπει να εντάσσεται σε ένα κοινωνικά και πολιτισμικά προδιορισμένο γλωσσικό περιβάλλον, με στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας του μαθητή να ανταποκρίνεται στις αντίστοιχες επικοινωνιακές συνθήκες με διάφορους τρόπους και μέσα.

Το γλωσσικό αυτό περιβάλλον προσδιορίζεται από διάφορες θεματικές περιοχές, οι οποίες πρέπει να κινητοποιούν το ενδιαφέρον των μαθητών και παράλληλα να καλύπτουν τις μελλοντικές τους ανάγκες. Για την επιλογή των θεματικών αυτών περιοχών λαμβάνονται υπόψη οι ψυχοκινητικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των εφήβων.

Σημαντικό μέρος της θεματολογίας είναι κοινό με εκείνο του Γυμνασίου. Όμως, στο επίπεδο του Λυκείου ο καθηγητής καλείται να προσαρμόσει τον τρόπο προσέγγισης καθώς και την επεξεργασία της κάθε θεματικής περιοχής στο επίπεδο γνώσεων των μαθητών στην Ιταλική Γλώσσα και στα ενδιαφέροντα της ηλικίας τους, τα οποία μπορεί να καθορίζονται, μεταξύ άλλων, από τοπικές ιδιαιτερότητες ή από την ενδεχόμενη επαγγελματική εξειδίκευση των σπουδών τους. Τονίζεται, τέλος, ότι η επεξεργασία των θεμάτων θα πρέπει, όπου αυτό είναι εφικτό, να έχει διαπολιτισμικό χαρακτήρα (βλ. Διαπολιτισμική Προσέγγιση).

4.1 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1. Προσωπικά/ατομικά στοιχεία (presentarsi, descrivere sé stessi)
2. Κατοικία και περιβάλλον (abitazione, provenienza)
3. Καθημερινή ζωή, διατροφή (quotidianità, occupazioni, alimentazione), όροι διαβίωσης (condizioni di vita), επίπεδο ζωής (modi di vivere)...
4. Κοινωνική ζωή: ανθρώπινες σχέσεις (relazioni sociali e familiari, inviti), συλλογικές μορφές έκφρασης (appartenenza a associazioni, circoli sportivi...), κοινωνική δραστηριότητα/εθιμοτυπική και κοινωνική συμπεριφορά (galateo, modi di fare), γιορτές και επέτειοι (feste nazionali e religiose, ricorrenze...).
5. Ελεύθερος χρόνος (tempo libero, divertimenti, sport), έξοδοι (alberghi, ristoranti, cinema, teatro...), διακοπές (vacanze e turismo), ταξίδια και μετακινήσεις (viaggi e spostamenti).
6. Αγορές (acquisti, commerci, prezzi e modalità di pagamento...).
7. Κλιματολογικές συνθήκες και Μετεωρολογικά φαινόμενα (clima, situazione meteorologica, mesi e stagioni).
8. Υγεία και περίθαλψη (salute e sanità).
9. Εκπαίδευση, Σχολικό πλαίσιο δραστηριότητας, Σχολικό περιβάλλον (gradi di istruzione, studi, materie e discipline d'insegnamento).
10. Τέχνες και Πολιτισμός (arte, cultura, civiltà).
11. Δημόσιος βίος: κρατικές και ιδιωτικές υπηρεσίες (servizi pubblici e privati, Poste e Telecomunicazioni, banca, ospedale, comando di polizia), κοινωνική ασφάλιση και παροχές (assistenza sociale, assicurazioni, pensioni, sussidi...).
12. Πολιτική, οικονομική, κοινωνική επικαιρότητα (attualità, politica, attività economiche e sociali).
13. Αγορά εργασίας, παραγωγή (attività professionali, ricerca d'impiego, disoccupazione).

4.2 ΓΛΩΣΣΙΚΟΝΟΗΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Ο μαθητής, προκειμένου να μπορεί να διατυπώσει συνεχή και συνεκτικό προφορικό ή/και γραπτό λόγο

στις διάφορες επικοινωνιακές καταστάσεις, πρέπει να κατακτήσει τις παρακάτω γενικές γλωσσικονοητικές έννοιες, οι οποίες προσδιορίζουν συγκεκριμένες λεξι-κολογικές και μορφοσυντακτικές επιλογές (Βλ. Διαδικαστική Διαδικασία, Πρόσκτηση λεξιλογίου και προσέγγιση γραμματικών φαινομένων).

Υπαρκτική έννοια (concetto di esistenza)

Υπαρξη/παρουσία ή μη προσώπων, αντικειμένων ή καταστάσεων

Διαθεσιμότητα ή μη προσώπων, αντικειμένων και αγαθών (disponibilità, non disponibilità)

Έννοιες χώρου

Θέση, διάταξη και σχέση στον χώρο (qui/là, dove..., da qualche/nessuna parte, intorno a, sopra/su di, di fronte a...)

Κίνηση (muoversi, stare fermi, spostarsi, avanzare...)

Απόσταση (lontano/vicino, intorno a...)

Μέγεθος, διαστάσεις (altezza, taglia, misura, larghezza, lunghezza...)

Κατεύθυνση (andare a/verso, partire/andar via da, venire/arrivare da...)

Έννοιες χρόνου

Χρονική στιγμή (situazione nel tempo)

Χρονική εξέλιξη (fasi di svolgimento dell'azione nel tempo)

Διάρκεια και συχνότητα (durata e frequenza)

Ποσοτικές έννοιες

Αρίθμηση (enumerazione)

Προσδιορισμός ποσότητας (definizione di quantità)

Σύγκριση (comparazione di quantità)

Ποιοτικές έννοιες

Εκτίμηση, αποτίμηση, αξιολόγηση

Φυσικές ιδιότητες που γίνονται αντιληπτές με το αισθησιοκινητικό μας σύστημα (σχήμα, διαστάσεις, υφή, ύλη, χρώμα, οσμή, γεύση...)

Ιδιότητες που γίνονται αντιληπτές με το αξιολογικό μας σύστημα (buono, cattivo, onesto...)

Ομαλότητα ή μη

Ορθότητα ή μη (giusto/corretto, sbagliato/scorretto)

Επάρκεια ή ανεπάρκεια

Αποδοχή ή απόρριψη

Χρησιμότητα ή μη

Ικανότητα ή μη

Σπουδαιότητα ή μη

Επιτυχία ή μη (riuscire a, farcela, essere bocciato/promosso)

Λογικές έννοιες

Σύζευξη, διάταξη των εννοιών, επιχειρημάτων (anche, inoltre, comunque, d'altra parte...)

Αντίθεση (ma, eppure, tuttavia, nonostante...)

Αποκλεισμός ή μη, εξαίρεση ή μη (con, senza, tranne...)

Αιτία, αποτέλεσμα

Συνέπεια

Σκοπός

Υπόθεση

Συμπέρασμα (allora, dunque, dedurre, concludere).

4.3 ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ (SAPER FARE CON LA LINGUA, SAPER FARE LINGUA)

Ο καθηγητής του Λυκείου, έχοντας υπόψη του τις παραπάνω θεματικές περιοχές και γλωσσικονοητικές έννοιες και ενεργοποιώντας τις υπάρχουσες γνώσεις των μαθητών του (Βλ. Αναλυτικό Πρόγραμμα Γυμνασίου), οφείλει να υλοποιήσει τους γενικούς και ειδικούς στόχους του μαθήματος μέσα από την εκμάθηση συγκεκριμένων λεκτικών πράξεων, τη διεύρυνση του λεξιλογίου και την ανάπτυξη των γλωσσολογικών τους δεξιοτήτων, οι βασικότερες από τις οποίες παρατίθενται πιο κάτω.

Ο πίνακας που ακολουθεί είναι ενδεικτικός, και με

την έννοια αυτή περιέχει βασικά γλωσσικά λειτουργικά σύνολα, καθώς και ορισμένα από τα συντακτικά φαινόμενα, μέσα από τα οποία πραγματώνεται η γλωσσική εκφορά τους (για τη διάρθρωση της προτεινόμενης ύλης σε πλήρεις διδακτικές ενότητες παραπέμπουμε στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Γυμνασίου).

• Identificare qualcuno/qualcosa

È ..., si tratta di...

• Presentare qualcuno, presentarsi, invitare qualcuno a presentarsi (posizione sociale, professione)

Ho il piacere/l'onore di presentarLe/vi...

È/fa il...

• Chiedere a qualcuno di far qualcosa

Ti prego di...

Per piacere/favore...

Forma interrogativa con verbo 'potere' (presente Indicativo o Condizionale + Infinito)

• Chiedere il permesso di far qualcosa

• Aprire un contatto con qualcuno

• Invitare qualcuno, fare una proposta

Ti/La invito a...,

Che ne diresti/direbbe di...

• Accettare/rifiutare un invito (informale, ufficiale, di lavoro)

Con piacere!

Mi (di)spiace, non...

(Sono) spiacente, non...

• Chiedere la parola

Se mi è permesso/consentito

Vorrei aggiungere a questo proposito...

• Annunciare qualcuno, qualcosa

• Chiedere chiarimenti, spiegazioni

Cosa vuoi/vuole dire?

Cosa intendi/intende per...?

Potresti spiegarti meglio?

• Esprimere una certezza

Sono sicuro, -a/certo, -a che...

• Esprimere dubbio, incertezza, ignoranza

Non son sicuro se + Congiuntivo

• Non so/saprei...

• Non ne ho la minima idea!

• Informarsi su qualcosa

Vorrei sapere...

• Intervenire in un dibattito

• Aprire/chiudere una conversazione

Ne parliamo un'altra volta.

• Interrompere qualcuno

Scusa/scusi se ti/La interrompo, ma...

• Trarre conclusioni

Concludendo,...

La conclusione è che...

• Congedarsi

Mi farebbe piacere restare, ma...

• Chiedere a qualcuno di trasmettere un messaggio

Potresti dirgli/le di...?

• Riportare un messaggio/le parole di qualcuno

Dice di...

Chiede se...

Discorso diretto/indiretto

• Raccontare un fatto, riportare un'esperienza (personale o professionale)

Mi ricordo che...

• Vietare qualcosa

È vietato + Infinito

Si prega di non + Infinito

• Rifiutare qualcosa (una collaborazione, un servizio)

Mi dispiace, non posso/non mi è possibile...

• Instaurare un confronto

Più/meno...,

tanto/quanto...,

così come...

- Mostrare interesse/disinteresse

Mi interessa...

Trovo (qualcosa, qualcuno) interessante/noioso...

- Esprimere preferenza/scelta

Preferisco

Mi piace di più

Detesto

- Esprimere un'opinione/dare un parere

Secondo me, a mio parere, per quel che mi riguarda

Trovo che + Indicativo

Non credo/mi pare che + Congiuntivo

- Sostenere il proprio parere

- Accettare un fatto, una situazione

È normale/logico che...

- Accettare l'opinione di qualcuno

Trovo che questa idea sia interessante

Ha/hai ragione

- Essere/non essere d'accordo con qualcuno

È giusto/esatto...

Non è giusto/esatto

È proprio così

Anch'io sono del parere che...

- Approvare/disapprovare qualcuno

È inammissibile...

- Prendere posizione su un argomento

- Contraddire qualcuno

- Esprimere disaccordo, dissociarsi da qualcosa

Per quel che mi riguarda

Io, da parte mia...

- Valutare una situazione

- Esprimere sufficienza/insufficienza

- Discutere su vantaggi/svantaggi

- Criticare qualcuno

Al posto tuo, io...

Avresti potuto fare altrimenti...

- Esprimere un giudizio positivo/negativo

- Dare un suggerimento, fare una proposta

Sarebbe meglio + Infinito

Che ne diresti di...?

E se + Congiuntivo

- Chiedere un consiglio

- Avvertire qualcuno di qualcosa

Ti/La avverto che...

Stai/stia attento, -a che/a...

Attenzione!

- Dare un ordine

Imperativo

Dovresti/dovrebbe...

- Accettare/rifiutare un ordine, un compito

- Incoraggiare/dissuadere qualcuno

Dai!

Lascia/lasci stare...

- Esprimere stati d'animo

Sono soddisfatto, -a/triste/deluso, -a

Mi fa piacere/mi dispiace

Temo di + Infinito/che + Congiuntivo

- Esprimere un desiderio, un'augurio

Spero di/che...

Mi auguro che...

- Esprimere un bisogno

Ho bisogno di...

Mi serve/servirebbe + sostantivo

Devo + Infinito

- Dare un parere sull'utilità/opportunità

Sarebbe utile/è inutile

Non val la pena

- Chiedere aiuto

- Accettare/rifiutare un aiuto

- Esprimere un impegno, un obbligo

Bisogna/è necessario che + Congiuntivo

Devo + Infinito

Ho l'obbligo di/sono obbligato a

- Esporre un problema

- Proporre delle soluzioni

- Adirarsi

Ma insomma!

Ora basta!

- Minacciare

Ti/La avverto che...

Se la prendi così...

- Calmare qualcuno

Non te la prendere

- Tranquillizzare qualcuno

- Affermare, assicurare

Io ti/Le dico che...

Io ti/L' assicuro che...

- Scusarsi

Mi scuso di...

Mi dispiace

Temo di essere stato, -a imperdonabile

- Collocare nel tempo

Quando, da quando, appena, dopo che, mentre, per tutto il tempo che, a lungo, ora, adesso, in questo momento, ogni volta che

presto, subito, fra poco, stare per + Infinito, (a partire)

da, da ora, fino a, stare + Gerundio

mai, raramente, di rado, talvolta, qualche volta, tutti i

giorni, quotidianamente, è da, durante, dopo

prima di/che + verbo (Infinito/Congiuntivo), prima di +

sostantivo, pronome, ecc., in attesa di + Infinito/che +

Congiuntivo, in attesa di + sostantivo

al momento di

Proposizione temporale: Gerundio, Participio assoluto

- Esprimere una condizione

A condizione/patto che,

A meno che... non,

Tranne che

Sennò, altrimenti

- Fare un'ipotesi

Supponendo che

Ammettiamo pure che

Nel caso che/in cui + verbo

Sia che... sia che (+ Congiuntivo),

È possibile che

Suppongo di sì/no

Nel caso di + sostantivo, ecc.

- Esprimere una causa

Per, di, da

A causa di

Per il fatto/motivo che (proposizione causale esplicita)

In conseguenza di

Grazie a

Perché, poiché, giacché,

Dal momento che, dato che, visto che, considerato che,

in quanto che

Siccome

Per + Infinito

Gerundio + che, Gerundio + sostantivo, ecc.

Participio passato

Per il fatto di + Infinito (proposizione causale implicita)

- Esprimere una conseguenza

Dunque

Verbo + così/talmente/tanto... che

È così (+ aggettivo) ...che

È tale che...

È troppo... per

Di modo che, al punto che

Cosicché, sicché

Da, per + Infinito (proposizione consecutiva implicita)

- Esprimere una finalità

Affinché/perché + Congiuntivo (proposizione finale espli-
cita)

Al/con il fine di, allo scopo di, in modo di (da)

A che

Per + Infinito

A + Infinito

Da/a/di + Infinito (proposizione finale implicita)

• Esprimere un dissenso

Ma, tuttavia, eppure, ciononostante

Invece, al contrario

Nonostante/benché/seppure/sebbene + Congiuntivo

Mentre

Malgrado

Anche se, anche quando (quandanche)

Επιπλέον, ο μαθητής του Λυκείου πρέπει να είναι σε
θέση

– να δίνει συμπληρωματικές πληροφορίες για κάποιον
όρο της πρότασης (υποκείμενο, άμεσο/έμμεσο αντικεί-
μενο, κοκ.), παράγοντας συνθετότερο λόγο με αναφο-
ρικές προτάσεις, όπως αυτές που εισάγονται από τις
εξής αντωνυμίες και αναφορικούς προσδιορισμούς: il
quale (soggetto), il quale (complemento oggetto), che,
di/a/per/con/su/in il quale/cui...

– να επιλέξει αν θα χρησιμοποιήσει ενεργητική ή
παθητική φωνή. Στα Ιταλικά, π.χ., προτιμούμε να λέμε
Mario è stato investito da una macchina, προτάσσοντας
δηλαδή το έμψυχο υποκείμενο, παρά una macchina ha
investito Mario.

4. 4 ΧΡΗΣΗ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η μητρική γλώσσα χρησιμοποιείται κυρίως στη διδα-
σκαλία της γραμματικής καθώς επίσης και του πολιτι-
σμού, και σε κάθε περίπτωση κατά την οποία κρίνει ο
διδάσκων ότι πρέπει να ανατρέξει στη μητρική γλώσσα
προκειμένου να βρεθεί είτε κάποια αντιστοιχία, είτε να
διασαφηνιστεί κάποιο δυσνόητο γλωσσικό φαινόμενο
(interferenza, transfer proattivo/retroattivo). Ο καθηγητής
μπορεί να προτείνει δραστηριότητες γλωσσικής μετα-
φοράς από τα Ιταλικά στα Ελληνικά και αντίστροφα. Με-
ταφραστικές δραστηριότητες μπορούν να γίνουν σε
συγκριτική βάση όταν πρόκειται για δύσκολα γλωσσικά
φαινόμενα και κυρίως στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής
προσέγγισης της γλώσσας (παροιμίες, γνωμικά που εκ-
φέρονται με παραπλήσιο τρόπο...), κάτι που βοηθά τους
μαθητές να συγκρίνουν στοιχεία/δομές της Ιταλικής
γλώσσας-πολιτισμού με αντίστοιχα της Ελληνικής.

4. 5 ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η επιλογή των κειμένων πρέπει να ανταποκρίνεται
στις διάφορες λειτουργίες της γλώσσας και να επι-
τρέψει, πέραν της κατάκτησης της δομής της Ιταλικής
Γλώσσας, την προσέγγιση της αισθητικής της διάστα-
σης. Η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων (ποιήματα,
διηγήματα, μύθοι, τραγούδια...) μπορεί να εμπλουτίσει
σημαντικά το μάθημα και να ευαισθητοποιήσει παράλ-
ληλα τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα έναν
άλλον κόσμο/πολιτισμό και άλλους ανθρώπους.
Κρίνεται ιδιαίτερα ωφέλιμη η συνεργασία του διδά-
σκοντα την Ιταλική Γλώσσα με τον φιλόλογο της τάξης,
προκειμένου να επεξεργαστούν από κοινού (ακόμη με
τη μορφή των Συνθετικών Δημοιουργικών Εργασιών) είτε
τον ίδιο συγγραφέα, είτε το ίδιο λογοτεχνικό έργο, στο
πλαίσιο μιας διεπιστημονικής διδασκαλίας/εκμάθησης
της Ιταλικής γλώσσας (interdisciplinarietà).

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Ο διδάσκων οφείλει να υιοθετήσει και να εφαρμόσει
εκείνον τον τρόπο διδασκαλίας, που ο ίδιος κρίνει ως
τον πλέον κατάλληλο για τους μαθητές του και συγκε-

κριμένα για το σχολείο, ακόμα και για το τμήμα, στο
οποίο διδάσκει. Ο καθηγητής λοιπόν συμβουλευέται
το Πρόγραμμα Σπουδών προκειμένου να στηρίξει το
έργο του και το χρησιμοποιεί ως οδηγό, λαμβάνοντας
ωστόσο υπόψη του τις εξής παραμέτρους:

- τον μαθησιακό τύπο των μαθητών (stili, modelli, stra-
tegie di apprendimento, scenari...)

- τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους

- το επίπεδο γλωσσομάθειάς τους

- τη δυνατότητα σύστασης ομοιογενών τμημάτων (βλ.
και Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη).

Ο διδάσκων προσαρμόζει τη διδακτική προσέγγιση
στους διάφορους τύπους μαθητών (οπτικός, ακουστικός,
γνωστικός) και στις διαφορετικές στρατηγικές μάθησης.

Η τελευταία αυτή διάσταση υπαγορεύει τη διαφορο-
ποίηση των τεχνικών που επιστρατεύει ο καθηγητής,
τόσο των κατευθυνόμενων (αποστήθιση, σημειώσεις,
επανάληψη, αντιγραφή, μεγαλόφωνη μελέτη, χρήση μη-
τρικής γλώσσας, συλλογή παραδειγμάτων και κατάταξη
αυτών, σύγκριση με τη μητρική γλώσσα) όσο και των
ελεύθερων και δημιουργικών (drammatizzazione, giochi
didattici, tecniche di simulazione...).

Με βάση τη Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική Προσέγ-
γιση, οι δραστηριότητες πρέπει να διαφοροποιούνται.

Για τον λόγο αυτόν, ο καθηγητής ανατρέπει για την
επεξεργασία και την εμπέδωση της γλωσσικής διδα-
σκαλίας σε δραστηριότητες

- επικοινωνιακές (comunicative), οι οποίες έχουν στόχο
την ανάπτυξη της ικανότητας επικοινωνίας και καλούν
τον μαθητή να συμπεριφερθεί και να υποδυθεί έναν
συγκεκριμένο ρόλο, σαν να επρόκειτο για μια αυθεντική
επικοινωνιακή κατάσταση,

- διαδραστικές (interattive), οι οποίες αποσκοπούν
στην ανάπτυξη της εκφραστικής/λεκτικής πρωτοβου-
λίας,

- γνωστικές (cognitive), οι οποίες διασφαλίζουν την
κατάκτηση της γλώσσας μέσα από προσληπτικές (προ-
φορική και γραπτή κατανόηση) αλλά και παραγωγικές
ικανότητες (προφορική και γραπτή). Με τις δραστηρι-
ότητες αυτές ενεργοποιούνται γνωστικές διαδικασίες,
όπως η κατανόηση/αντίληψη, η ολική προσέγγιση και
επαναδιατύπωση του κεντρικού νοήματος κατά την
πρόσληψη ενός προφορικού μηνύματος ή/και κατά την
ανάγνωση (comprensione globale di un testo audionvisi-
vo/scritto, riassunto...), η ικανότητα αντίληψης κατά την
επεξεργασία των φαινομένων μορφοσύνταξης (con-
cettualizzazione), η ευαισθητοποίηση, η επισήμανση και
επίλυση γενικών προβλημάτων, κ.ο.κ.

- παιγνιδιώδεις-δημιουργικές (ludiche) μέσα από τη
χρήση διάφορων τεχνικών (roleplay, role-making, role-
taking, drammatizzazione, simulazione). Οι παιγνιδιώδεις-
δημιουργικές δραστηριότητες αποσκοπούν στη μορφο-
ποίηση κοινωνικών συμπεριφορών (κοινωνικοποίηση του
ατόμου) αλλά και στη συναισθηματική ολοκλήρωση του
μαθητή. Επιπλέον, οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν
μέθοδο για την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιο-
τήτων και μέσο άσκησης των γλωσσικών στοιχείων. Η
επιλογή τους πρέπει να εναρμονίζεται με τον τρόπο
σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών αυτής της ηλι-
κίας και να αγγίζει τη φαντασία, την πραγματικότητα
και τα πνευματικά ενδιαφέροντά τους με ελεύθερες
μορφές έκφρασης.

Στο Λύκειο, οι γνωστικές δραστηριότητες με τις
οποίες καλλιεργείται η ικανότητα γενικής κατανόησης
θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές, δεδομένου ότι στο
επίπεδο αυτό πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ ενεργη-
τικής και παθητικής γνώσης.

Η κατανόηση ενός κειμένου προφορικού ή/και γρα-
πτού επιτυγχάνεται μέσω γενικών γνώσεων (λεξιλόγιο,
γραμματική), αλλά και μέσω στρατηγικών. Οι μορφές
και οι δομές της γλώσσας δεν είναι όλες εξίσου ση-

μαντικές, ούτε παρουσιάζουν όλες το ίδιο ενδιαφέρον. Ορισμένες κρίνονται απαραίτητες για την επίτευξη επικοινωνίας, ενώ για άλλες αρκεί η απλή αναγνώρισή τους (προσληπτικές ικανότητες), ώστε να διευκολύνεται η γενική/ολική κατανόηση/αποκωδικοποίηση ενός «κειμένου» γραπτού ή προφορικού (βασικός διδακτικός στόχος). Συνεπώς, συχνά δεν επιζητείται η λέξη προς λέξη κατανόηση, αλλά η συνολική ή επιλεκτική κατανόηση. Πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής την ικανότητα πρόσληψης πληροφοριών από κείμενα με κλιμακούμενες δυσκολίες, λόγω του νέου άγνωστου λεξιλογίου και των νέων μορφοσυντακτικών φαινομένων, των οποίων όμως η σημασία συνεπάγεται από τα συμφραζόμενα και δεν παρακλύει την κατανόηση.

Καλείται επομένως ο καθηγητής να διδάξει στον μαθητή πώς να διακρίνει τι πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ενεργητικής γνώσης της γλώσσας, ώστε να το χρησιμοποιεί ή/και να το αναπαράγει στην προσπάθειά του να επικοινωνήσει στην Ιταλική γλώσσα, και τι παθητική γνώσης, οπότε μία απλή αναγνώριση/κατανόηση αρκεί.

Η έννοια της ενεργητικής και παθητικής γνώσης είναι κυρίως εφαρμόσιμη στη διδασκαλία/εκμάθηση του λεξιλογίου. Το ενεργητικό λεξιλόγιο περιλαμβάνει λέξεις που ο μαθητής ανακαλεί για την παραγωγή λόγου. Το παθητικό λεξιλόγιο αποτελεί μέρος της γνώσης που ενεργοποιείται κατά την άσκηση των προσληπτικών δεξιοτήτων του μαθητή, όταν πρέπει να αντιληφθεί/κατανοήσει κάτι, δεν ανακαλείται όμως απαραίτητα κατά την παραγωγή λόγου.

Οι δραστηριότητες, στις οποίες καλείται ο μαθητής να επαναδιατυπώσει κάποιες φράσεις ή ένα κείμενο, αποδίδοντας τις κεντρικές ιδέες (*stesura di appunti, riassunto*), θεωρούνται ουσιαστικές γνωστικές διαδικασίες για τη νοητική του ανάπτυξη. Παραμένει βέβαια στην ευχέρεια του διδάσκοντα η επιλογή τους και η προσαρμογή τους σύμφωνα με το επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών του.

Μέσα από τις γνωστικές δραστηριότητες βοηθείται ο μαθητής στην ανάπτυξη ικανότητας στοχασμού και συγκεκριμένα δεξιοτήτων ανάπλασης γνώσεων, οι οποίες συμβάλλουν

- στη βελτίωση της διαδικασίας εκμάθησης/κατάκτησης της γλώσσας
- στην ανεύρεση και ανάπτυξη των δικών του τρόπων, διαδικασιών και στρατηγικών μάθησης.

Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάπλασης γνώσεων δεν αποτελούν αυτοσκοπό. Αντίθετα βοηθούν στην απόκτηση προσαρμόσιμων γνώσεων και δεξιοτήτων που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας. Η ανάπτυξη όλων αυτών των επικοινωνιακών διαδικασιών μάθησης παρέχουν στον μαθητή τη δυνατότητα να ανακαλύπτει νέες γνώσεις, να βιώνει νέες εμπειρίες και να ικανοποιεί πρακτικές, συναισθηματικές και πνευματικές ανάγκες, τόσο στην ιδιωτική όσο και στη μελλοντική κοινωνική-επαγγελματική του ζωή.

Σύμφωνα με τη φιλοσοφία η οποία διέπει το Πρόγραμμα Σπουδών, ο μαθητής πρέπει να συμμετέχει στη διαδικασία του μαθήματος ενεργά, συνειδητά και υπεύθυνα. Αντίστοιχα, ο διδάσκων καλείται να αναλάβει συμπληρωματικούς ρόλους: να διευκολύνει τον μαθητή (*facilitazione*), να τον συμβουλεύει (*consultazione*), να συντονίζει τη μαθησιακή διαδικασία (*animazione*), να διαπραγματεύεται την επιλογή του διδακτικού υλικού και των δραστηριοτήτων (*negoziiazione*), να αξιολογεί (*valutazione*).

Ο ουσιαστικός διάλογος μέσα στην τάξη, τόσο για θέματα τα οποία ενδιαφέρουν τους μαθητές (π.χ. πώς να αντλούν πληροφορία), όσο για ζητήματα τα οποία τους αφορούν άμεσα (π.χ. πώς να συνειδητοποιήσουν

τη διαδικασία που ακολούθησαν για την επίτευξη των στόχων τους, πώς να αυτοαξιολογούνται ή να αξιολογούν την πρόοδο που σημείωσαν οι συμμαθητές τους), ευαισθητοποιούν τους μαθητές στο «να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν» (*imparare a imparare*), καθώς και στην καλλιέργεια της «αυτονομίας» (*autonomia dell'apprendimento*), μέσω της οποίας θα οδηγηθούν στην «αυτόνομη εκμάθηση» (*autoapprendimento, competenza glottomatica*).

2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η διδακτική διαδικασία που ακολουθεί ο διδάσκων είναι αναλογική και ανάλογη του προς επεξεργασία περιεχομένου (λεξιλόγιο, φαινόμενα μορφοσύνταξης, διαπολιτισμός) και των μορφών δραστηριοτήτων/ασκήσεων.

Κατά τη διατύπωση του προτεινόμενου προς ανάπτυξη θέματος, θα πρέπει να δίνονται σαφείς κατευθυντήριες γραμμές στον μαθητή σχετικά με το περιεχόμενο: Ποιός απευθύνεται σε ποιον, για ποιον λόγο και με ποιον σκοπό.

Συγκεκριμένα, ο καθηγητής πρέπει να είναι σε θέση να μετατρέψει τους γενικούς και ειδικούς στόχους του μαθήματος σε λειτουργικούς στόχους (*obiettivi funzionali*), οι οποίοι να χαρακτηρίζονται από σαφήνεια και ακρίβεια. Με τον τρόπο αυτό, οι ειδικοί στόχοι μπορούν να επιτευχθούν, να παρατηρηθούν και να ελεγχθεί η υλοποίησή τους μέσα από συγκεκριμένα στοιχεία της γλωσσικής συμπεριφοράς του μαθητή.

Οι λειτουργικοί στόχοι καθορίζουν τι πρέπει να είναι σε θέση να κάνει ο μαθητής, δηλαδή κάτι παρατηρήσιμο. Συντελούν στη τμηματική και σταδιακή επεξεργασία ενός αντικείμενου. Αποδεικνύονται πολύ χρήσιμοι, ιδιαίτερα όταν ζητείται από τον μαθητή να παράγει συνεχή και συνεκτικό προφορικό και γραπτό λόγο όπου ενεργοποιούνται όλα τα επίπεδα της γλώσσας ταυτόχρονα (μορφοσύνταξη, λεξιλόγιο, πλάνο, συνοχή και συνεκτικότητα στον λόγο, δομή, περιεχόμενο...). Με τους λειτουργικούς στόχους διευκρινίζονται λοιπόν:

- η κατάσταση: συνδιαλεγόμενοι, περίσταση και αντικείμενο της επικοινωνίας, είδος του κειμένου...
- το περιεχόμενο: λεξιλόγιο, ύφος και επίπεδο του λόγου (*registro*).

Οι λειτουργικοί στόχοι μας βοηθούν να αξιολογήσουμε ορατές αλλαγές στη συμπεριφορά του μαθητή, δεδομένου ότι περιγράφουν τι πρέπει να είναι σε θέση ο μαθητής να πραγματοποιήσει σε κάποια δεδομένη επικοινωνιακή περίπτωση, καθώς και τις συνθήκες και τα απαραίτητα μέσα για να επιτύχει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

2.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κατά τη διδασκαλία του μαθήματος θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το μαθησιακό και ψυχολογικό επίπεδο ανάπτυξης, η αντιληπτική και νοητική ικανότητα καθώς και το επίπεδο γνώσεων των μαθητών του Λυκείου, οι ανάγκες τους, τα ενδιαφέροντά τους, οι δυνατότητές τους, οι διαφορετικές τους εμπειρίες και τα κίνητρά τους.

Το Πρόγραμμα Σπουδών δεν πρέπει να επιβάλλει μια συγκεκριμένη προσέγγιση, έναν συγκεκριμένο τρόπο διδασκαλίας. Ο καθηγητής χρησιμοποιεί κατεξοχήν τη μέθοδο της επικοινωνιακής προσέγγισης. Μπορεί όμως να προσφύγει, βάσει των αρχών της Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής Προσεγγίσης, στην πολυμεθοδολογία (*eclettismo*), δηλαδή σε:

- διαφορετικές μεθόδους διδασκαλίας (δεν αποκλείονται στοιχεία του παραδοσιακού τρόπου διδασκαλίας, όπως η επανάληψη, η αποστήθιση, η χρήση της μητρικής γλώσσας, κ.ο.κ)
- εναλλαγή μορφών και τύπων διδασκαλίας (κείμενα,

δραστηριότητες, ασκήσεις)

– χρήση διαφορετικών εποπτικών μέσων διδασκαλίας. Σχετικά με την ακολουθούμενη διάταξη και πρόοδο στην εισαγωγή των νέων στοιχείων κατά τη διδασκαλία του μαθήματος, προτείνεται η κοχλιωτή διάταξη και κατανομή των περιεχομένων διδασκαλίας. Τα προς διδασκαλία περιεχόμενα ανακυκλώνονται σε οριζόντια (ανά τάξη) και σε κάθετη βάση (από τη μια τάξη στην άλλη), επιτρέποντας την επανάληψη, τον εμπλουτισμό και την εμπέδωση του προς εκμάθηση υλικού, σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες ελέγχου και αξιολόγησης της εκμάθησης.

2. 2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Η διδασκαλία/εκμάθηση της γλώσσας πρέπει να ανταποκρίνεται στην αποδοχή των προς διδασκαλία φαινομένων μορφοσύστασης στο επίπεδο «χρήσης» (*accettabilità grammaticale*), αλλά κυρίως στο επίπεδο «χρηστικότητας» (*accettabilità pragmatica*). Οι προτεινόμενες περιστάσεις επικοινωνίας (*situazione comunicativa*) προσδιορίζουν το περιεχόμενο (λεκτικές πράξεις, ύφος και επίπεδο του λόγου, θεματικές περιοχές...) αλλά και τη μορφή του περιεχομένου (διάφοροι τύποι κειμένων, χρησιμοποίηση υλικοτεχνική υποδομή...).

Το διδακτικό υλικό περιλαμβάνει:

- κείμενα («testi»): κάθε έντυπο υλικό, αλλά και καταγραφές προφορικού λόγου (συνομιλίες, συνεντεύξεις, τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, τραγούδια...), οι οποίες είναι αυθεντικές ή/και κατασκευασμένες,
- θεματικές ομαδοποιήσεις λεξιλογίου,
- συνθετικούς/ανακεφαλαιωτικούς πίνακες ή σχηματική παρουσίαση των διδασκόμενων γλωσσικών φαινομένων, οι οποίοι αποδεικνύονται χρήσιμοι για την απομνημόνευση των βασικών στοιχείων (κανόνες γραμματικής, θεματικές λίστες λεξιλογίου),
- δραστηριότητες, ασκήσεις...

Ο καθηγητής φροντίζει να εναλλάσσει τις μορφές, τον τρόπο και τα μέσα παρουσίασης και επεξεργασίας του διδακτικού υλικού (*tipologia dei testi, sussidio utilizzato, tipi di attività/esercizi*), καθώς και το είδος εργασίας (ατομική ή ομαδική εργασία, στην τάξη ή στο σπίτι, Συνθετικές-Δημιουργικές Εργασίες, κ.ά.). Για τον λόγο αυτό, οφείλει να επιδιώξει την ποικιλία των κειμένων, τα οποία διακρίνονται:

- a) ως προς το περιεχόμενό τους, σε:
 - πληροφοριακά/επεξηγηματικά (*informativi*)
 - αφηγηματικά (*narrativi*)
 - εκτελεστικά/διαδικαστικά (*regolativi, per es., una ricetta di cucina, un libretto di istruzioni*)
 - επιχειρηματολογικά (*argomentativi/speculativi*)
 - περιγραφικά (*descrittivi/referenziali*) και
 - β) ως προς τον τρόπο και το μέσο παρουσίασής τους (βιβλία, κείμενα, μαγνητόφωνο, προβολέας, τηλεόραση, βίντεο, κάμερα...), οπότε διακρίνονται με βάση τη χρήση κειμένου (*testo*), εικόνας, ήχου αλλά και συνδυασμού αυτών, σε:
 - ένηχα (*acustici*), όπως τραγούδια, σκετς, κ.ά.
 - εικονικά (*visivi*), όπως εικόνες, φωτογραφίες, διαφάνειες, ταινίες...
 - εικονογραφημένα (*illustrati*), όπως διαφημιστικά κείμενα...
 - μικτά (*audiovisivi*), όπως ταινίες (*televisione, video, insegnamento interattivo con l'uso di calcolatore elettronico...*) και, τέλος,
 - δ) ως προς τον χαρακτήρα τους, σε:
 - αυθεντικά (*autentici*) και ημικατασκευασμένα (*semiautentici*) κείμενα (διηγήσεις, λογοτεχνικά αποσπάσματα, μετεωρολογικά δελτία, επιστολές, ωράρια...).
- Συνιστάται η χρησιμοποίηση αυθεντικού κειμένου, δεδομένου ότι αυτό τοποθετεί τον μαθητή σε ένα φυσικό πλαίσιο ακουστικής (ακρόαση) και γραπτής πρόσληψης

(ανάγνωση) και έτσι κινητοποιεί το ενδιαφέρον του. Επίσης, ο καθηγητής οφείλει να εναλλάσσει τους τύπους των ασκήσεων και δραστηριοτήτων.

Οι ασκήσεις εστιάζουν τη διδασκαλία/μάθηση σε γλωσσικά στοιχεία, όπως λεξιλόγιο, μορφοσυνητακτικά φαινόμενα, λεκτικές πράξεις... Ο καθηγητής έχει τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ ασκήσεων:

– κλειστού τύπου: κενά προς συμπλήρωση, πολλαπλής επιλογής, σύζευξης...

– ανοικτού τύπου: ερωτήσεις, συμπλήρωση στοιχείων ενός πίνακα, τροποποίηση δομών, αντικατάσταση...

Ο καθηγητής προβαίνει στην επιλογή και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων βάσει του τρόπου επεξεργασίας (ανταλλαγή πληροφοριών, συναγωγή συμπερασμάτων, κτλ.), του τρόπου συμμετοχής των μαθητών (Συνθετικές- Δημιουργικές Εργασίες), καθώς επίσης και των προσδοκώμενων ικανοτήτων και δεξιοτήτων (προσληπτικές ή/και παραγωγικές). Οι διάφοροι τύποι ασκήσεων και δραστηριοτήτων δεν αλληλοαναιρούνται. Αντιθέτως, επικαλύπτονται και αλληλοσυμπληρώνονται.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, με την εισαγωγή της Ιταλικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο, τα ενδιαφερόμενα σχολεία έχουν ανεφοδιαστεί με τα πιο σύγχρονα και ικανοποιητικά εγχειρίδια που διαθέτει προς το παρόν ο χώρος της Διδακτικής της Ιταλικής Γλώσσας. Τα εγχειρίδια αυτά διατίθενται σε ηλεκτρονική και σε «παραδοσιακή» μορφή και αξιοποιούν τα διάφορα γλωσσικά *syllabus* (γραμματικό, λεξιλογικό, φωνολογικό, πολιτισμικό), στοχεύοντας στην ανάπτυξη των διάφορων ικανοτήτων με τρόπο διαδραστικό. Ωστόσο, σε μία προσπάθεια να αυξηθεί και βελτιωθεί ολόένα περισσότερο η παραγωγή εγχειριδίων ή και άλλων εργαλείων για τη διδασκαλία της Ιταλικής σε μαθητές που έχουν την Ελληνική ως μητρική γλώσσα, οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στην παιδαγωγική πράξη, προκειμένου να προσαρμόζουν το εκπαιδευτικό υλικό στο γνωσιακό επίπεδο και στα ενδιαφέροντα των μαθητών τους.

2.3 ΠΡΟΣΚΤΗΣΗ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

Στο Λύκειο, οι μαθητές πρέπει να ασκηθούν σε διαδικασίες που θα τους επιτρέπουν την αναγνώριση και την παραγωγή νέου λεξιλογίου (*affissazione, derivazione*), καθώς και την κατηγοριοποίησή του σε λέξεις απλές, παράγωγες (ρίζα + κατάληξη) και σύνθετες (π.χ. *portafoglio, resoconto*, κ.τ.λ.).

Επιπλέον, η απόκτηση λεξιλογικής ικανότητας στη βαθμίδα αυτή της εκπαίδευσης, περιλαμβάνει και τη διάκριση λεξιλογικών στοιχείων όπως:

α) λέξεις μεμονωμένες που μπορούν να έχουν πολλές ερμηνείες (*polisemia*):

sveglia (ρήμα/όνομα), *passare* ('andare da/a', 'finire', 'trascorrere', κτλ.)

β) εκφράσεις που αποτελούνται από περισσότερες της μιας λέξεις, όπως:

– στερεότυπες εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως δείκτες γλωσσικών λειτουργιών (*Come va?*), γλωσσικά απολιθώματα (*per lo più* αντί *per il più*), παροιμίες...

– μεταφορές που χρησιμοποιούμε για να δώσουμε έμφαση στην έκφρασή μας, όπως *stella del cinema, mani bucate*, κ.ο.κ.

– παγιωμένες δομές που πρέπει να μάθει ο μαθητής να χρησιμοποιεί εισαγωγικά, όπως *Saresti/sarebbe così gentile da...*

Η επεξεργασία του λεξιλογίου γίνεται μέσα από δραστηριότητες που προτείνουν στρατηγικές οργάνωσης και κατηγοριοποίησής τους, όπως:

– λέξεις συγκειμένου (*contesto*)

– σημασιολογικές ομαδοποιήσεις, συναφορικοί συσχετισμοί (*campi semantici, reti correlazionali basate su*

parole-chiave)

– συσχέτιση μεταξύ λέξεων (associazioni di parole). Η σημασιολογική επεξεργασία του λεξιλογίου αποτελεί εύστοχη στρατηγική μάθησης, δεδομένου ότι αυτή η διαδικασία κατάκτησης της γλώσσας, ως γνωστική δραστηριότητα, διευκολύνει (και διευκολύνεται από) την ικανότητα απομνημόνευσης του λεξιλογίου από τον μαθητή.

2. 4 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Τα φαινόμενα μορφοσύνταξης συνδέονται άμεσα με τις λεκτικές πράξεις (atti linguistici) που πρέπει ο μαθητής να κατακτήσει και τις διάφορες γλωσσικές/γλωσσολογικές γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές (saper fare con la lingua, saper fare lingua), τις οποίες καλείται να πραγματοποιήσει προκειμένου να αναπτύξει τη γλωσσολογική του ικανότητα.

Τα προς εκμάθηση φαινόμενα μορφοσύνταξης προσδιορίζονται με όρους συγκεκριμένου και χρήσης, και επισήμνεται η ανάγκη προσφυγής όχι μόνο στην παραδοσιακή γλωσσολογική γραμματική (grammatica linguistica ή formale) αλλά και στην επικοινωνιακή/κοινωνιολογική γραμματική (grammatica sociolinguistica), γιατί επιτρέπει στον καθηγητή μια δυναμικότερη προσέγγιση της γλώσσας και συντελεί ώστε η κλασική δόμησή της να αντικατασταθεί από μία διάταξη που να στηρίζεται σε διαδικασίες σημασιολογικές, επικοινωνιακές, γνωσιολογικές.

Συνίσταται να προσφεύγει ο καθηγητής στην επαγωγική μέθοδο (από το παράδειγμα στον κανόνα) για τη διδασκαλία των φαινομένων μορφοσύνταξης, παρακινώντας τους μαθητές στην ανεύρεση και διατύπωση των κανόνων.

2. 5 ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Εκτός από τις διάφορες ανθρωπιστικές σπουδές ή πεδία δραστηριότητας (γεωγραφία, ιστορία, οικονομία, πολιτική, κοινωνιολογία, εθνολογία, τέχνη, λογοτεχνία, κ.ο.κ.), ο όρος 'πολιτισμός' αναφέρεται πλέον σήμερα στις πιο καθημερινές του εκφράσεις. Στο πλαίσιο του μαθήματος της Ιταλικής Γλώσσας, πρέπει επομένως να εξοικειώνονται οι μαθητές με διάφορες όψεις του κόσμου της Ιταλίας, μέσα από κείμενα και τη σχετική εικονογράφηση (φωτογραφίες, σκίτσα, χάρτες...).

Η καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης επιτυγχάνεται μέσα από μία διευρυμένη αντίληψη του όρου, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργικών του διαστάσεων, όπως η σύνταξη ενός βιογραφικού, μιας μικρής αγγελίας, κτλ.

Η Διαπολιτισμική Προσέγγιση της γλώσσας θα επιτρέψει στους μαθητές να παράγουν αυθεντικό λόγο, να κατανοήσουν τις ιδιαιτερότητες του πολιτισμού της Ιταλίας και να αξιοποιήσουν τα γόνιμα στοιχεία του. Κατά την προσέγγιση των (δια)πολιτισμικών στοιχείων, απαιτείται προσοχή ώστε να μην παρουσιαστεί μια εικόνα αναχρονιστική και ξεπερασμένη της χώρας, των πολιτών της και ενγένει της Ιταλικής κοινωνίας. Απαιτείται λοιπόν σύγχρονο υλικό, του οποίου όμως η παρουσίαση να είναι οργανωμένη και δομημένη με συνοχή και όσο το δυνατόν αντιπροσωπευτική της κοινωνίας της Ιταλίας ή και άλλων πολιτισμών. Πρέπει εξάλλου να αποφεύγει ο εκπαιδευτικός να πάρει θέση αναφορικά με το νέο πολιτισμικό σύστημα, εκφράζοντας αποδοχή ή απόρριψή του.

2. 6 ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

Οι νέες τεχνολογίες θεωρούνται πλέον απαραίτητες στη διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας, δεδομένου ότι προσφέρουν μία σημαντική οπτικοακουστική δυνατότητα για τη διαμόρφωση και ανάπτυξη των προσληπτικών

και παραγωγικών δεξιοτήτων του μαθητή. Συντελούν εξάλλου στην ανάπτυξη της αντίληψης/κατανόησης, με την ευρεία έννοια του όρου και η οποία περνά από στοιχεία όχι μόνο γλωσσικά αλλά και εξωγλωσσικά, οπτικά και μη-φωτικά, όπως είναι οι εικόνες και οι χειρονομίες (competenza prossemica).

Η χρήση των νέων τεχνολογιών απαντά σε ανάγκες – πραγματολογικές: διάδοση των νέων τεχνολογιών, αύξηση της τηλεοπτικής κατανάλωσης, όλο και συχνότερη χρήση του βίντεο και της εικόνας γενικότερα, ευρεία διάδοση της πληροφορικής και, κυρίως, – παιδαγωγικές: η πολυμορφία των οπτικοακουστικών πηγών επιτρέπει φωνητική ποικιλία (φωνή, προφορά, τονισμός, καθαρότητα άρθρωσης, ρευστότητα λόγου, κτλ.), ποικιλία στα επίπεδα γλώσσας (italiano standard, καθημερινή γλώσσα, γλωσσικές ποικιλίες, τοπικές προφορές...) και στις μορφοσυνητακτικές δομές της γλώσσας (λεξιλόγιο, μορφοσύνταξη). Ευνοούν τέλος την εκμάθηση της γλώσσας μέσα από την παρουσίαση λιγότερο αφηρημένων, πιο άμεσων αυθεντικών επικοινωνιακών καταστάσεων και συνθηκών, παρέχοντας έτσι την ευκαιρία προσέγγισης του σχολείου με τον έξω κόσμο και επανατοποθετώντας τη γλώσσα στην πραγματική της θέση, δηλαδή εκτός σχολικής τάξης.

Τέλος, οι νέες τεχνολογίες εμπιερνούν μια σημαντική πολιτισμική διάσταση, λόγω των άφθονων κοινωνικών-πολιτισμικών στοιχείων (αρχιτεκτονική, ήθη και έθιμα, συνήθειες ενδυματολογικές, διατροφής...), καθώς και των γενικότερων πληροφοριών πάνω στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική διάσταση, τα οποία προσφέρουν μέσω της πλοήγησης στο διαδίκτυο.

Σύμφωνα με ολοένα και επικρατέστερη άποψη, η χρήση των νέων τεχνολογιών επιτρέπει την υπέρβαση του παραδοσιακού μαθήματος, παρέχοντας αύξηση των κινήτρων για δημιουργική εμπλοκή του μαθητή, στο πλαίσιο της αυτονομίας (autonomia dell'apprendimento) στην εκμάθηση της γλώσσας.

Στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής, η εκάστοτε επιλογή τους πρέπει να γίνεται με κριτήρια τεχν(ολογ)ικά (διάρκεια του αποσπάσματος, δυνατότητα απομόνωσης...) και διδακτικά (θεματική ποικιλία, σχέση με τα ενδιαφέροντα και τις ενασχολήσεις των νέων, δυνατότητα διεύρυνσης στην κοινωνική-επαγγελματική και κοινωνική-πολιτισμική πραγματικότητα).

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας, του διδακτικού έργου και γενικότερα του εκπαιδευτικού συστήματος. Η αξιολόγηση της εκμάθησης της Ξένης Γλώσσας, ύστατη φάση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, αποσκοπεί στον οργανωμένο και συνεχή έλεγχο του βαθμού επίτευξης των στόχων που ορίζει το Πρόγραμμα Σπουδών, δηλαδή πρέπει να ανταποκρίνεται στη στοχοθεσία της διδασκαλίας. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι προβλεπόμενοι στόχοι, η μεθοδολογική προσέγγιση διδασκαλίας, καθώς και οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.

Ο καθηγητής προστρέπει σε διάφορες μορφές αξιολόγησης προκειμένου να ελέγξει τον βαθμό κατάκτησης της γλώσσας: διαμορφωτική, τελική, διαπλαστική, ολιστική/γενική, αναλυτική.

Συγκεκριμένα, λόγω της ιδιαιτερότητας του μαθήματος της Ξένης Γλώσσας, εφιστάται η προσοχή του καθηγητή στα παρακάτω σημεία:

– Αξιολογείται πρωτίστως η ικανότητα επικοινωνίας και διεπίδρασης/διάδρασης μέσα από επικοινωνιακές καταστάσεις και όχι μόνον η γλωσσική ικανότητα του μαθητή. Δεν μας ενδιαφέρουν δηλαδή οι γνώσεις αυτές

καθαυτές πάνω στην ξένη γλώσσα, αλλά η ικανότητα του μαθητή να επικοινωνεί μέσα από το νέο γλωσσικό σύστημα.

– Συχνά, οι επικοινωνιακές καταστάσεις στις οποίες ο μαθητής καλείται να συμμετάσχει είναι κυρίως τεχνητές, προσποητές (simulate), ενώ οι αυθεντικές περιπτώσεις επικοινωνίας είναι περιορισμένες (καιρός, καθημερινή δραστηριότητα...). Η αξιολόγηση της επικοινωνιακής ικανότητας πρέπει επομένως να κινείται και στα δύο αυτά πλάνα, λαμβάνοντας δηλαδή υπόψη και τις δύο διαστάσεις, την επικοινωνιακή και τη μεταεπικοινωνιακή. Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή επιτυγχάνεται μέσα από

- την οργανωμένη και συστηματική παρατήρηση της ενεργούς συμμετοχής του στην καθημερινή εργασία της τάξης, της συνολικής δραστηριότητάς του στο πλαίσιο του σχολείου, της προσπάθειάς του, του ενδιαφέροντος που επιδεικνύει, των πρωτοβουλιών που αναπτύσσει, της προόδου που σημειώνει (διαμορφωτική αξιολόγηση)·

- τα αποτελέσματα της επίδοσής του στις γραπτές δοκιμασίες αξιολόγησης, οι οποίες διακρίνονται σε ενδιάμεσες, ολιγόλεπτες ή ωριαίες, και τελικές.

Σε κάθε περίπτωση, οι γραπτές δοκιμασίες πρέπει να χαρακτηρίζονται από εγκυρότητα, αντικειμενικότητα, αξιοπιστία, περιεκτικότητα, πρακτικότητα και διακριτικότητα/διακριτότητα, προκειμένου να επιτρέπουν μία σωστή αξιολόγηση.

Ο καθηγητής οφείλει, κυρίως στην Α' Λυκείου (βλ. π.δ. 246/1998, ΦΕΚ 183, άρθρ. 7), να ανατρέξει στη δι-αγνωστική αξιολόγηση, προκειμένου να διαμορφώσει γνώμη πάνω στις γνώσεις, στις ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών στην Ιταλική Γλώσσα.

Η αξιολόγηση της γλώσσας μπορεί να γίνεται και μέσα από τις Συνθετικές-Δημιουργικές Εργασίες των μαθητών στο Λύκειο, είτε είναι αυτές ατομικές, είτε πραγματοποιούνται σε συνεργασία με συμμαθητές (ομαδική μορφή εργασίας). Με τις συνθετικές δημιουργικές εργασίες καλλιεργείται η δυνατότητα πρόσβασης σε άλλες γνωστικές περιοχές, επιτρέποντας έτσι

τη δημιουργία σύνδεσης των διάφορων επιστημονικών κλάδων. Ευνοείται με τον τρόπο αυτό η διεπιστημονική αναζήτηση στοιχείων και δεδομένων (interdisciplinarieta, ricerca su tema).

Επειδή η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών αποτελεί συνεχή διαδικασία και οργανικό στοιχείο της διδακτικής πράξης, ο καθηγητής οφείλει να εντάξει σ' αυτήν τρόπους ετεροαξιολόγησης και συναξιολόγησης ανά ζεύγη ή ομάδες που βοηθούν τον μαθητή να αναπτύξει τρόπους αυτοαξιολόγησης, με απώτερο στόχο την αυτονόμηση της εκμάθησης (autonomia dell'apprendimento). Η αυτοαξιολόγηση, πράγματι, είναι ένας από τους βασικούς μοχλούς για την αυτονόμηση του μαθητή. Ο καλύτερος τρόπος να επιτευχθεί η συμμετοχή του στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι ο μαθητής, στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας, μέσα από κατάλληλες δραστηριότητες, να στοχάζεται, να εκτιμά και να καταγράφει τον βαθμό επίτευξης των μαθησιακών του στόχων, καθώς και τις προσωπικές στρατηγικές υλοποίησης αυτών (βλ. Ευρωπαϊκό Portfolio Γλωσσών). Η ισχύς της παρούσης αρχίζει από το σχολικό έτος 2008 – 2009.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 8 Ιουλίου 2008

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ